

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 66/21
Luksemburgā, 2021. gada 20. aprīlī

Spriedums lietā C-896/19
Repubblika/II-Prim Ministru

Dalībvalsts tiesību normas, ar ko premjerministram tiek piešķirtas izšķirošas pilnvaras attiecībā uz tiesnešu iecelšanu amatā, vienlaikus paredzot tādas neatkarīgas struktūras iesaistīšanos, kuras uzdevums ir novērtēt kandidātus un sniegt atzinumu, nav pretrunā Savienības tiesībām

Repubblika ir apvienība, kuras mērķis ir veicināt tieslietu un tiesiskuma aizsardzību Maltā. Saistībā ar 2019. gada aprīlī notikušo jauno tiesnešu iecelšanu amatā tā cēla *actio popularis Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali* (Civillietu tiesas pirmā palāta (Konstitucionālā kompetence), Malta) ar nolūku it īpaši apstrīdēt Maltas tiesnešu iecelšanas amatā procedūru, kā tā ir regulēta Konstitūcijā¹. Ar attiecīgajām konstitucionālo tiesību normām, kuras kopš to pieņemšanas 1964. gadā līdz 2016. gada Konstitūcijas reformai ir palikušas nemainīgas, premjerministram ir piešķirtas pilnvaras izvirzīt prezidentam šāda amata kandidātu. Praksē premjerministram tādējādi ir izšķirošas pilnvaras attiecībā uz Maltas tiesnešu iecelšanu, un tās *Repubblika* ieskatā rada šaubas par šo tiesnešu neatkarību. Tomēr kandidātiem ir jāatbilst noteiktiem nosacījumiem, kas arī ir paredzēti Konstitūcijā, un kopš 2016. gada reformas ir izveidota Tiesnešu iecelšanas amatā komiteja, kurai ir uzdots novērtēt kandidātus un sniegt atzinumu premjerministram.

Šajā kontekstā tiesa, kurā tika celta prasība, nolēma uzdot Tiesai jautājumus par Maltas tiesnešu iecelšanas amatā sistēmas atbilstību Savienības tiesībām un konkrēti LES 19. panta 1. punktam un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantam. Atgādinājumam – ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvas tiesību aizsardzības tiesā nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, un Hartas 47. pantā ir noteiktas ikviena tāda tiesību subjekta tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas konkrētajā lietā pamatojas uz tiesībām, kuras tam izriet no Savienības tiesībām.

Tiesa virspalātas sastāvā atzīst, ka **Savienības tiesībām nav pretrunā tādas konstitucionālo tiesību normas kā Maltas tiesību normas attiecībā uz tiesnešu iecelšanu amatā**. Šīs tiesību normas nevar radīt iespaidu par tiesnešu neatkarības un objektivitātes neesamību, kas var apdraudēt paļāvību, kāda tieslietu sistēmai ir jāvieš tiesību subjektos demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī.

Tiesas vērtējums

Pirmkārt, Tiesa atzīst, ka **LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir piemērojama šajā lietā**, jo prasības mērķis ir apstrīdēt tādu valsts tiesību normu atbilstību Savienības tiesībām, kurās ir regulēta tādu tiesnešu iecelšanas amatā procedūra, kam ir jālemj par Savienības tiesību piemērošanas vai interpretācijas jautājumiem, un par kurām tiek apgalvots, ka tās var ietekmēt šo tiesnešu neatkarību. Attiecībā uz **Hartas 47. pantu** Tiesa norāda, ka, lai gan tas pats par sevi nav piemērojams², jo *Repubblika* nepamatojas uz subjektīvām tiesībām, kas tai izrietētu no

¹ Maltas Konstitūcijas 96., 96.A un 100. pants.

² Atbilstoši Hartas 51. panta 1. punktam.

Savienības tiesībām, tas tomēr ir jāņem vērā LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretācijas vajadzībām.

Otrkārt, Tiesa atzīst, ka LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai nav pretrunā valsts tiesību normas, ar ko attiecīgās dalībvalsts premjerministram tiek piešķirtas izšķirošas pilnvaras tiesnešu iecelšanas amatā procesā, vienlaikus paredzot, ka šajā procesā ir iesaistīta neatkarīga struktūra, kuras uzdevums ir it īpaši novērtēt tiesneša amata kandidātus un sniegt premjerministram atzinumu.

Lai nonāktu pie šī secinājuma, Tiesa vispirms vispārīgi uzsver – kā viena no efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām, kurām ir jāatbilst valsts tiesām, kas var lemt par Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju, tiesnešu neatkarība Savienības tiesību sistēmai ir principiāli nozīmīga, turklāt dažādos aspektos. Tā ir būtiski svarīga LESD 267. pantā paredzētā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu mehānisma pienācīgai darbībai, jo to var iedarbināt tikai neatkarīga iestāde. Turklāt tā ietilpst Hartas 47. pantā paredzēto pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pamatsaturā.

Turpinājumā Tiesa atgādina savu jaunāko judikatūru³, kurā tā ir sniegusi precizējumus par saskaņā ar Savienības tiesībām nepieciešamajām tiesnešu neatkarības un objektivitātes garantijām. Lai būtu šādas garantijas, ir jāpastāv tādiem noteikumiem, kuri ļauj kļūdēt jebkādas tiesību subjektu pamatotas šaubas par tiesnešu neuzņēmību pret ārēju elementu iedarbību, konkrēti likumdošanas varas un izpildvaras tiešu vai netiešu ietekmi, un par to neitralitāti attiecībā uz interesēm, ar kurām tie saskaras.

Visbeidzot, Tiesa uzsver, ka saskaņā ar 49. pantu Savienība apvieno valstis, kas brīvi un brīvprātīgi ir pieņēmušas LES 2. pantā minētās kopīgās vērtības, tādas kā tiesiskumu, kas ievēro šīs vērtības un apņemas tās popularizēt. Līdz ar to dalībvalsts nevar grozīt savus tiesību aktus, konkrēti tieslietu organizācijas jomā, tā, ka tiek izraisīta tiesiskuma – kas ir vērtība, kura ir konkretizēta it īpaši LES 19. pantā, – aizsardzības līmeņa pazemināšana. Šajā nolūkā dalībvalstīm ir jāatturas pieņemt noteikumus, kas varētu apdraudēt tiesnešu neatkarību.

Veikusi šos precizējumus, Tiesa pauž uzskatu, ka, pirmkārt, Tiesnešu iecelšanas amatā komitejas izveide 2016. gadā turpretim garantē Maltas tiesnešu neatkarību salīdzinājumā ar situāciju, kas izrietēja no konstitucionālo tiesību normām, kuras bija spēkā, kad Malta pievienojās Eiropas Savienībai. Šajā ziņā Tiesa norāda, ka principā šādas struktūras iesaistīšanās var veicināt šī procesa objektivizāciju, ierobežojot rīcības brīvību, kāda ir premjerministram, ar nosacījumu, ka šī struktūra pati ir pietiekami neatkarīga. Šajā gadījumā Tiesa konstatē virknes tādu noteikumu esamību, kuri šķiet tādi, kas var garantēt šo neatkarību.

Otrkārt, Tiesa uzsver, ka, lai gan premjerministram ir noteiktas pilnvaras attiecībā uz tiesnešu iecelšanu amatā, šo pilnvaru īstenošana ir ierobežota ar Konstitūcijā paredzētiem nosacījumiem par profesionālo pieredzi, kuriem ir jāatbilst tiesneša amata kandidātiem. Piedevām, lai gan premjerministrs var nolemt izvirzīt Republikas prezidentam amata kandidātu, kuru nav ieteikusi Tiesnešu iecelšanas amatā komiteja, tam ir pienākums paziņot savus iemeslus, un konkrēti – likumdošanas varai. Tiesas ieskatā – ar nosacījumu, ka premjerministrs šīs pilnvaras īsteno tikai izņēmuma kārtā un stingri un efektīvi ievēro pienākumu norādīt pamatojumu, tā pilnvaras nevar radīt pamatotas šaubas par izraudzīto kandidātu neatkarību.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

---

³ Skat. spriedumus, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), [C-585/18](#), [C-624/18](#) un [C-625/18](#) (skat. arī [PP Nr. 145/19](#)), kā arī 2021. gada 2. marts, A. B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), [C-824/18](#) (skat. arī [PP Nr. 31/21](#)).

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106